

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента

Кравчика Юрія Васильовича

на дисертаційну роботу Стахіва Олега Володимировича на тему
«Управління системним розвитком закладів охорони здоров'я»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
073 «Менеджмент»

1. Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими темами

Система охорони здоров'я України та її заклади зазнали руйнівного впливу внаслідок повномасштабної війни. Війна спричинила масове переміщення людей, загострення тяжких захворювань, поширення рідкісних у минулому хвороб, проблеми ментального здоров'я, професійного вигорання й переміщення медпрацівників, руйнування інфраструктури та ланцюгів постачання, а також значне падіння доходів людей і держави.

З іншого боку, війна також надає можливість реформувати вітчизняні заклади медичної галузі так, щоб уможливити якісну модернізацію системи охорони здоров'я. Однак, на цьому шляху вже з'являються та посилюватимуться на етапі повоєнної відбудови країни загрози довгострокового впливу війни на економіку (відсутність зайнятості і високий рівень безробіття, загострення проблем соціальної вразливості населення і т. п.), недостатнього кадрового потенціалу, залежності від міжнародних донорів і неурядових організацій, нерівності у наданні медичних послуг по всій країні та ін.

У таких умовах дуже багато залежить від збереження потенціалу та забезпечення подальшого відновлення і розвитку кожного медичного закладу. При тому підхід до управління розвитком має бути системним, таким що приводить до покращення різних аспектів ефективності господарювання, як внутрішньої, так і зовнішньої (надання повного спектру якісних і доступних медичних послуг населенню), як кількісної, так і якісної.

Системний підхід до розвитку закладів охорони здоров'я в Україні дозволить надавати допомогу більш ефективно й досягти мети із забезпечення загальнодоступних та високоякісних медичних послуг на засадах інвестування у медицину та розвитку її людського капітал.

Відтак, результати досліджень Стахіва О. В., мета і завдання яких спрямовані на вирішення саме таких завдань, актуальними і своєчасними, спрямованими на розробку теоретико-методичних засад і рекомендацій відносно управління системним розвитком закладів охорони здоров'я.

Тематика дослідження пов'язана з науково-дослідними темами, які виконуються у Західноукраїнському національному університеті, зокрема «Формування методико-прикладного інструментарію управління розвитком закладів охорони здоров'я в умовах війни та повоєнного відновлення» (номер державної реєстрації 0123U101891) та «Актуальні проблеми публічного управління та адміністрування» (номер державної реєстрації 0122U201483).

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дослідження

Наукові положення, висновки і пропозиції, які містяться в дисертаційній роботі, базуються на фундаментальних положеннях економічної науки, забезпечуються застосованою методологією дисертації, проведеним критичним аналізом вітчизняних і зарубіжних джерел з досліджуваних питань, законодавчих та нормативних актів, даних офіційних матеріалів Державної служби статистики України, первинної документації закладів охорони здоров'я, результатів експертного опитування та власних досліджень і розрахунків з питань діяльності аналізованих у дослідженні закладів охорони здоров'я, інтернет-ресурсів тощо.

У процесі дослідження Стахів О. В. використав ґрунтовний теоретичний базис, а саме: фундаментальні положення менеджменту та економіки підприємства, інституційної теорії, теорії систем. Емпіричним базисом дослідження є результати діяльності закладів охорони здоров'я.

Для вирішення поставлених у дисертації завдань автором було використано такі наукові методи: синтезу і системного аналізу (п.р. 1.1); статистично-економічного та компаративного аналізу (п.р. 2.1 та 2.2); групувань, логічного аналізу, стратегічного менеджменту (п.р. 2.3, 3.1); системного аналізу (п.р. 3.2); аналітико-прогнозних розрахунків (п.р. 3.3).

Одержані результати дослідження характеризуються науковою новизною та слугують основою для подальшого розвитку теоретико-методичних положень і прикладних аспектів менеджменту закладів охорони здоров'я.

3. Структура та зміст положень дисертації

Дисертаційна робота Стахіва О. В. складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг наукової роботи становить 236 сторінок. Робота містить 15 таблиць; 38 рисунків; 9 додатки, що розміщені на 24 сторінках; список використаних джерел, який складається із 141 позиції на 13 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 199 сторінок.

У першому розділі дослідження (с. 26–78) «Теоретико-методичні засади управління системним розвитком закладів охорони здоров'я» наведено результати узагальнення теоретико-методичних засад управління системним розвитком закладів охорони здоров'я, зокрема охарактеризовано концептуальний базис системного розвитку організацій, особливості управління та аналізування системного розвитку закладів охорони здоров'я.

У другому розділі (с. 79–139) «Аналіз управління системним розвитком закладів охорони здоров'я» здійснено аналізування управління системним розвитком закладів охорони здоров'я в Україні та Тернопільській області, а також на базі 5 аналізованих у роботі закладів охорони здоров'я, охарактеризовано макроекономічні та соціальні передумови системного розвитку закладів охорони здоров'я, проведено функціонально-структурний аналіз та надано характеристику якості управління системним розвитком закладів охорони здоров'я.

У третьому розділі (с. 140–194) «Пріоритети та засоби удосконалення управління системним розвитком закладів охорони здоров'я» розроблено конкретні рекомендації відносно вдосконалення управління системним розвитком закладів охорони здоров'я, визначено стратегічні пріоритети управління системним розвитком закладів охорони здоров'я, розроблено інституційне забезпечення та визначено напрями і засоби розвитку інтелектуалізації як системної основи розвитку закладів охорони здоров'я.

Завершується робота розгорнутими висновками, які базуються на отриманих результатах і є логічними та аргументованими.

Робота якісно структурована, наведені пропозиції розроблені на основі використання теоретичних положень фундаментального характеру і містять сукупність результатів, яким притаманна наукова новизна. Дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею, її тема та змістове наповнення відповідає спеціальності 073 – менеджмент.

4. Наукова новизна дослідження

До основних результатів дисертаційної роботи, які містять наукову новизну, слід віднести низку теоретико-методичних та прикладних засад управління у забезпеченні системного розвитку закладів охорони здоров'я, а саме:

- подальший розвиток теоретико-методичних засад дослідження системного розвитку організації (на прикладі закладів охорони здоров'я), а саме розробка методичного підходу до визначення таких параметрів системного розвитку, як, по-перше, покращення мікрорівневої соціально-економічної системи; по-друге, посилення її структурної стійкості; по-третє, розширення зовнішньої корпоративної відповідальності (с. 27-40 дисертації);

- удосконалення концептуальних підходів до управління системним розвитком суб'єкта господарювання, які визначені безпосередньо з урахуванням специфіки функціонування й розвитку закладів охорони здоров'я; це дозволило визначити мету, об'єкти, суб'єкти, принципи, функції, методи,

механізми, інструменти, заходи, а також вибудувати алгоритм управління системним розвитком закладів охорони здоров'я (с. 44-56 рукопису);

- розвиток методики аналізування системного розвитку закладів охорони здоров'я та управління цими процесами за рахунок розробки й апробації авторського методичного підходу до композиційного оцінювання, який передбачає декомпозицію системного розвитку на його складові (фінансово-економічну, інтелектуально-кадрову та соціальну, матеріальну та техніко-технологічну, інвестиційно-інноваційну, маркетингово-інформаційну, організаційно-управлінську), розрахунок коефіцієнтів вагової значущості індикаторів і складових, розрахунок комбінованих і інтегральних показників системного розвитку закладів охорони здоров'я (с. 100-116 дисертації);

- набули подальшого розвитку методико-прикладні підходи до стратегічного менеджменту в сфері системного розвитку закладів охорони здоров'я, зокрема визначено взаємозв'язки цих процесів зі місією, візією зростання, цінностями, цілями і принципами функціонування закладів охорони здоров'я й надання медичної допомоги населенню; такий підхід дав змогу ідентифікувати стратегічні напрями та пріоритети, завдання й очікувані результати політики системного розвитку закладів охорони здоров'я (с. 140-155 роботи);

- удосконалення засад формування інституційного забезпечення управління системним розвитком закладів охорони здоров'я, коли його елементи визначаються за такими групами, як 1) стратегічне підґрунтя системного розвитку, 2) ресурсне забезпечення системного розвитку, 3) функціональне забезпечення системного розвитку (с. 158-172 дисертації);

- подальший розвиток методики ідентифікації драйверів системного розвитку організації, в основі якої – політика інтелектуалізації закладу охорони здоров'я; для цього визначено складові інтелектуалізації, алгоритм та засоби її імплементації за кожною з функціональних складових системного розвитку закладів охорони здоров'я (с. 174-190 рукопису).

У роботі є ряд інших конкретних наукових розробок та положень, що

містять наукову новизну та спрямовані на вдосконалення процесів управління системним розвитком закладів охорони здоров'я. Основні положення дисертації, висновки та пропозиції, що наводяться як логічний підсумок проведеної автором роботи, є достатньо повними і обґрунтованими з високим ступенем наукової аргументації та новизни.

5. Практичне значення результатів дослідження

Дисертація Стахіва О. В. є самостійним завершеним науковим дослідженням, результати якої характеризуються практичною значущістю в контексті можливості їх застосування державними інституціями, а також закладами охорони здоров'я, іншими підприємствами та організаціями. Ступінь впровадження рекомендацій автора та окремих результатів дослідження підтверджено відповідними документами установ та організацій: Департамент охорони здоров'я Тернопільської обласної військової адміністрації (довідка № 2517/03-01 від 01.05.2023 р.); ТОВ «ЛДЦ «МІЙ ЛІКАР» (довідка № 8 від 10.05.2023р.); ТОВ «ПРОХЕЛС» (довідка № 4 від 14.12.2022р.); ТОВ «Ортоклініка» (довідка № 14 від 03.05.2023 р.); КП «Тернопільський міський лікувально-діагностичний центр» Тернопільської міської ради (довідка № 105 від 22.02.2023р.); Медичний Центр «Єва» (довідка № 4 від 11.05.2023 р.); ТОВ «КОМФОРТ-ЗДОРОВ'Я» МЦ «ФРАНКОМЕД» (довідка № 06-02/24 від 22.05.2023 р.).

Основні положення та результати дисертаційного дослідження впроваджені у навчальний процес Західноукраїнського національного університету при викладанні дисциплін «Організація діяльності закладів охорони здоров'я», «Менеджмент закладів охорони здоров'я», «Економічне та фінансове забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я», «Управління наданням медичних послуг» (довідка № 126-26/648 від 11.04.2023р.).

6. Повнота відображення наукових положень дисертації в опублікованих автором працях

Теоретико-прикладні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що містять визначені елементи наукової новизни, повною мірою знайшли відображення у 15 наукових працях обсягом 5,7 д.а. (4,91 д.а. належить особисто автору), а саме 5 статей (3 з яких одноосібні) у наукових фахових виданнях та 10 публікацій за матеріалами конференцій.

7. Дискусійні положення та зауваження

Попри загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Стахіва О. В., дисертаційна робота не позбавлена зауважень і дискусійних положень, що можуть стати предметом обговорень під час захисту:

1. У роботі (с. 32) зазначається, що економічна безпека підприємства є твердженням дискусійним, оскільки, її слід розглядати, скоріше, не як результат, а як фактор, головну умову розвитку сприятливого середовища для ефективного використання наявного економічного потенціалу організації. Однак, потрібно було надати більш розлоге пояснення такого твердження, а також врахувати аспекти безпеки при формуванні авторських пропозицій відносно забезпечення системного розвитку закладів охорони здоров'я.

2. У дослідженні достатньо об'ємно та на високому науковому рівні обґрунтовано авторський методичний підхід до оцінювання діяльності закладів охорони здоров'я. Разом із тим, доцільно було вказати та пояснити міру і характер впливу тих, чи інших індикаторів, чинників системного розвитку закладів охорони здоров'я?

3. На с. 91 дисертації вказується, що існує низький рівень попиту населення на послуги закладів охорони здоров'я в Україні і це пов'язано із погіршенням якості послуг закладів охорони здоров'я, а також незадовільним супутнім сервісом, але ця інформація, по-перше, дискусійна, а, по-друге, дещо суперечить інформації, наведеній у таблиці 2.1.

4. Під час дослідження застосовано соціологічний підхід, зокрема –

експертне опитування щодо якості управління системним розвитком закладів охорони здоров'я. У тексті рукопису зазначено, що до експертного дослідження було залучено по 3 особи з кожного з аналізованих закладів охорони здоров'я, які є керівниками або провідними фахівцями. Однак, не в повній мірі обґрунтовано чому саме таку кількість експертів було обрано і який вони становлять відсоток у загальному обсязі вибірки.

Водночас, висловлені зауваження не зменшують високий рівень вагомості отриманих наукових результатів і загалом позитивної оцінки дисертаційної роботи Стахіва О. В.

8. Відповідність роботи встановленим вимогам до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії

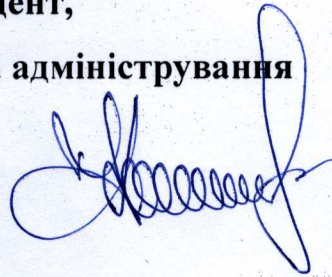
Дисертація Стахіва О. В. є завершеною науково-дослідною роботою, що виконана самостійно авторкою на високому науково-теоретичному рівні. Дисертація написана українською мовою та оформлена відповідно до положень, норм і правил до дисертацій, що подаються на здобуття ступеня доктора філософії.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Стахіва О. В. на тему «Управління системним розвитком закладів охорони здоров'я» за своїм змістом відповідає спеціальності 073 – менеджмент. Зміст і структура дисертації відповідають визначеній меті, що дозволило вирішити важливе наукове завдання, яке полягає у розробці теоретико-методичних і прикладних засад удосконалення управління системним розвитком закладів охорони здоров'я. Дисертаційна робота є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, відзначається науковою новизною і практичною значимістю результатів. Результати дослідження викладені згідно вимог наукового стилю з кваліфікованою інтерпретацією основних положень, які впливають із власних досліджень автора.

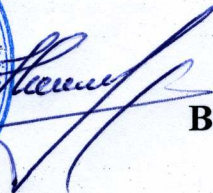
Дисертаційна робота Стахіва О.В. за своїм змістом відповідає спеціальності 073 – менеджмент, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Стахів Олег Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 07 – управління та адміністрування за спеціальністю 073 – менеджмент.

**Кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Хмельницького національного
університету**

Юрій КРАВЧИК

**Підпис засвідчую,
проректор з науково-педагогічної роботи
Хмельницького національного
університету**

Віктор НИЖНИК